

Institut "Jožef Stefan", Jamova cesta 39, Ljubljana

Ilustracija O treh grahih iz knjige Sto slovenskih ljudskih, Morfemplus, 2023

Galerija Instituta "Jožef Stefan"

EVA MLINAR

Vzporedne pripovedi

Odprtje razstave bo
v ponedeljek, 14. aprila 2025, ob 18. uri na Jamovi cesti 39 v Ljubljani.

Razstava bo odprta do 8. maja 2025.

Presenečenja, ki vzbujajo poglede

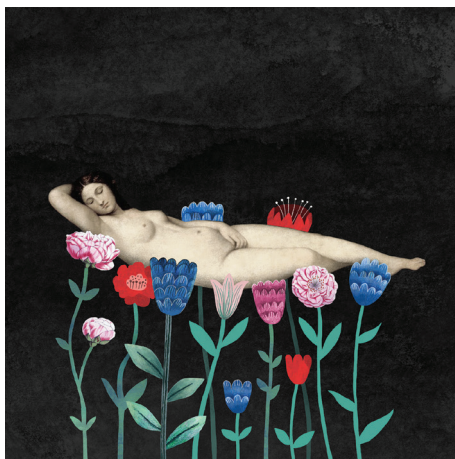
Vrhunski ilustraciji naj ne bi zadoščal le termin ilustrativno kot ponavljanje nečesa, kar je že figurativno opisano z besedami. Dobra ilustracija tudi avtorja ali avtorico pelje malo dlje, ko se glede na sporočilo suvereno odloči za klasičen ali inovativen likovni pristop. In ko si dovoli, da vzporedno ustvarjena vizualna podoba ni le dodatek k pripovedni vsebini, temveč je njena vzporedna pripoved. Na to zahtevno pot je že v času študija, ko je začela ilustrirati za revije in oblikovati gledališke plakate, pogumno stopila Eva Mlinar. Sočasni študij vizualnih komunikacij in umetnostne zgodovine je bil osnova, na kateri se je v njenih upodobitvah bujno razcvetela njena od rane mladosti navzoča očaranost nad temačnejšimi obdobji zgodovine umetnosti in določenimi zgodovinskimi osebnostmi. V mnogih simbolih in asociacijah, ki zapolnjujejo površine njenih podob, ilustratorica vse bolj vabi gledalce k razmisleku o njihovi večpomenskosti.

V ilustrirani knjigi *Vinjete straholjubca* (Vige-VageKnjige, 2019) je pisateljica Eva Mahkovic začela preganjati ustaljeno rabo besed in dala poetiki abstraktnega, grotesknega, domišljjskega in nadrealnega jezika lasten pomen. Tudi Eva Mlinar se je pri ilustracijah za knjigo, ki jo sestavljajo kratka besedila, nekatera v obliki pisem ali pesmi, druga v obliki opisov in tretja v obliki seznamov, postavila proti ustaljeni predstavi o vzvišenem umetniku kot oblikovalcu lepote, tako njene ilustracije sestavljajo fragmenti fantastičnega sveta. Črpala je iz zgodovine umetnosti in današnjega časa, nato pa s kolažem staro povezala z novim in resnično z izmišljenim ter ustvarila groteske, s katerimi je želela premikati gledalčeva čustva. Največ njenih kolažnih izrezov prihaja iz srednjeveških iluminiranih rokopisov, sveta mirabilij, svetnikov in legend. Med petindvajsetimi izvrstnimi slovenskimi ilustratorji in ilustratorkami, ki so s svojimi podobami ob besedilih stotih slovenskih pravljic in pripovedk gradili svoje likovne poetike, je bila tudi Eva Mlinar. Za knjigo *Sto slovenskih ljudskih* (Morfemplus, 2023) je upodobila štiri izmed

pravljčnih besedil slovenske narodne zakladnice: *Zlata goska*, *O treh grahih*, *Olje mladosti* ter *Pod nebom najlepša in svetla kot sonce*. Izhodišče za njene kolažne ilustracije je bilo idealno, zgodovinsko, čeprav s pravljčnim pogledom v preteklost.

Leta 2012 je Eva Mlinar za Mestno gledališče ljubljansko začela snovati platnice za knjige, vseh enajst v kolažni maniri. Tematsko morda izstopa kolažna oprema knjige *Vera v lutko*. Čeprav nastopajo predvsem lutke z odraslimi obličji, pa je cel ovitek približek ilustracijam za otroke. V raznolikost barv vpeti kolaži, ki prepričujejo s

Ilustracija Ljubi, ob mednarodnem projektu in razstavi Voli me/Ne voli me, Galerija Media Nox, Maribor, 2021

simbolno govorico avtoričinih vsebinsko že razpoznavnih ilustracij, reflektirajo osnovne vsebine knjig. Na to področje je že vidneje vstopila z naslovnico za slovensko izdajo knjige Milene Michiko Flasar *Klical sem ga kravata* (MK, 2014). Zelo lepa dvostranska ilustracija, ki ovija knjigo, je deloma kolažna, a barvno mehka z oranžnimi poudarki, ravno prav razporejenimi in razpršenimi po listih. Na naslovni strani dominantna, pretežno oranžna kravata na osamljeni klopici v parku simbolično nadomešča glavnega junaka. Puščen časopis na romantično oblikovani klopici (s sončnim zahodom v ozadju cele podobe) podvoji bralčevo radovednost. Nekaj več kot desetletje prej je bil

zelo priljubljen način, da se podobe glavnega lika ne soočajo z gledalcem, so predstavljene od zadaj ali pa z glavo, ki izgine z roba naslovnice. Ta trend lepo kaže naslovnica za uspešno kriminalno knjigo ameriške pisateljice in scenaristke Gillian Flynn *Ni je več* (MK, 2014), na kateri sta samo (vpadljiva) tipografija in nekaj plavajočih las.

Za sedem *Lahkonočnic* je leta 2017 naredila po eno ilustracijo, ki se na spletu kaže v kvadratni obliki. Izdelane so v mešani tehniki, večina pripada digitalnemu kolažu. Ker so pravljčne zgodbe predstavljene zgolj z eno ilustracijo, je priprava zanje podobna kot za naslovnice pravljic v knjigah. Za revijo *Outsider* je oblikovala dve

naslovnici. Poletna *Outsider – Mediteran* z nenavadno razporejenimi naslovi na zemljevidu Evrope, kjer krutost brezizhodnosti simbolizira povsem majhen, a dominirajoč čoln, prepoln beguncev. In (prav tako v tehniki kolaža) zimska *Outsider – Fantazije z živalmi* (zajec, srna, fazan) v ospredju in očarljivim sončnim zahodom nad gorami v ozadju.

Ko je Eva Mlinar dobila naročilo za naslovno stran mladinskega romana *Hrošč leti v somraku* (Mladinska knjiga, Sinji galeb, 2022) švedske pisateljice Marie Gripe, se je priprav lotila še posebno vzhičeno. Ilustracija hroščevega leta v somraku in široko razprtih oči modre cvetlice v cvetličnem loncu na okenski polici simbolizira verigo usodnih dogodkov, mistično ozračje pa poudarja še komaj zaznavna svetloba, ki se spušča proti gledalcu. Ilustracija, ki napoveduje napeto pustolovsko zgodbo v knjigi *Modri otok* (Mladinska knjiga, Sinji galeb, 2022) pisateljice Irene Androjna, bralca popelje v skrivnostno dogajanje na čudovitem otočku v obliki želve, kar je takoj jasno iz domišljjskega zemljevida na predlistu, upodobljenega v njeni že razpoznavni maniri. Dominantna centralna podoba je kot otok potopljena v morje, pri čemer tudi tipografija naslova asociira na vzvalovanost okoli nje.

Leta 2022 je naredila šest naslovnici za knjige Festivala Fabula. Pri ustvarjanju je povzela simboliko iz vsebine posameznih knjig, ob katerih je dobila asociacije: Chiamanda Ngozi Adichie, *Zapiski o žalovanju*; Mieko Kawakami, *Vsa moja poletja*; Sergej Lebedjev, *Dežela pozabe*; Dino Pešut, *Očetov sinko*; Marieke Lucas Rijneveld, *Nelagodje večera*; Zora del Buono, *Maršalinja*. Poslanstvo festivala je seznanjati slovensko bralstvo s pomembno knjižno produkcijo, ki je v tujini že imela širši odziv, naloga oblikovalke naslovnici pa, da knjige opremi z atraktivno vizualno podobo in jih približa našim bralcem. Naročila za naslovne strani knjig različnih žanrov so v bistvu komercialne narave, mojstrstvo pa je narediti iz njih umetnino. Letos je bila sočasno s festivalom Literature sveta – Fabula predstavljena tudi nova knjižna zbirka *Literature sveta*,

ki je svoje ime povzela po festivalu. V Beletrini novi zbirki bodo izhajali tudi prevodi drugih sodobnih literarnih del. Oblikovalski izziv za celostno podobo in posamezne naslovne strani je upravičeno pripadel Evi Mlinar. Letos je v načrtu trinajst knjižnih naslovov, prvih pet so romani gostujočih avtorjev: *Gostiteljica* (Guadalupe Nettel), *Adina soba* (Sharon Dodua Otoo), *Hidžra* (Saif ur Rehman Raja), *Psi* (Dora Šustić) in *Razkropljeni po zemlji* (Yoko Tawada). Dosedanje (cenovno dostopnejše, mehko vezane) žepnice bodo v tej novi zbirki nadomestile knjige s trdimi platnicami.

Seveda pa Eva Mlinar sočasno ne zanemari klasičnih ilustracij za knjige. Slikanica *Čarovnija* (MK, Čebelica, 2022) je po zamisli pisateljice Nine Kokelj poetična, a podobe povedo več kot besedilo, saj je v drobno knjižico (skoraj) brez besed ilustratorica pritihotopila posebno očarljivo čarovnijo. Poezija pesnika in generala Rudolfa Maistra je lani v Maistrovem letu izšla z njenimi ilustracijami v treh barvah. V knjigi *Maistrovih trideset: general, ki je slovensko besedo branil z vojsko in jo negoval s poezijo* (Knjižnica France Balantič Kamnik & Buča, 2024) so pesmi na novo razvrščene po slovenskih pokrajinah, kar poudarja njegovo ljubezen do domovine. Barve tradicionalnega slovenskega šopka – nagelj, rožmarin in roženkravt – simbolizirajo naravo in domovino z zeleno, kri in vojno z rdečo ter ljubezen in upanje z rožnato barvo. Ilustracije za knjigo *Gospodična z monstero* (Mladinska knjiga, 2024), na katerih prevladujejo krhko zelene minimalistične ilustracije, s svežo odprtostjo posamičnih kompozicij

Ilustracija iz knjige *Gospodična z monstero* (Maša Ogrizek), Mladinska knjiga, 2024

spremljajo toplo in svetlo pripoved Maše Ogrizek o prijateljstvu, solidarnosti in skupnosti. Tudi pri upodabljanju tako različnih literarnih zvrsti je ilustratorica vržena v ocean raziskovanja, kjer se ob vsakem valu posebej odloča za inovativno izpeljavo določenega motiva. Zapeljivost takega pristopa je tudi v njeni odprtosti do efektov presenečenja, ki vsakokrat znova vzburi pogled.

Ilustracija Serafinski kolegij iz knjige Vinjete straholjubca (Eva Mahkovic), VigeVageKnjige, 2019

Eva Mlinar

Rodila se je leta 1985 v Ljubljani. Leta 2004 je maturirala na Škofijski klasični gimnaziji v Ljubljani. Na Univerzi v Ljubljani je bila vzporedno vpisana na študij zgodovine umetnosti na Filozofski fakulteti, ki ga je končala leta 2012, in študij vizualnih komunikacij na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje, ki ga je končala leta 2014. V letih 2016 in 2017 je živela v Istanbulu, med letoma 2012 in 2017 pa veliko potovala po Bližnjem vzhodu. Že med študijem se je predstavila na številnih razstavah doma in v tujini, med drugim leta 2015 na Bienalu neodvisnih. Njeno delo je predstavljeno na spletni strani Centra ilustracije. Deluje na različnih področjih vizualne umetnosti – od ustvarjanja knjižnih ilustracij, oblikovanja knjig in plakatov ter slikarstva do ustvarjanja muralov in za gledališče. Oblikovala je plakate za gledališke odre v New Yorku, ustvarjala jih je tudi

za Slovensko kinoteko, od leta 2017 pa skrbi za vizualno podobo predstav novomeškega Anton Podbevšek Teatra. Zasnova je naslovnice za Mladinsko knjigo, Beletrino, Knjižnico Mestnega gledališča ljubljanskega, revijo Outsider in druge naročnike. Sodeluje tudi z londonskim muzejem Wellcome Collection. Je prejemnica nagrad Merit Awards Hiii Illustration za leta 2014, 2017 in 2023. Na 14. Slovenskem bienalu ilustracije je prejela posebno priznanje, na 15. pa priznanje Hinka Smrekarja. Literarno-vizualna zbirka grotesk neujemljivega žanra *Vinjete straholjubca*, ki jo je ustvarila z Evo Mahkovic, je bila leta 2019 na 35. Slovenskem knjižnem sejmu izglasovana za knjigo leta. Leta 2024 je bila nagrajena za najboljšo knjižno ilustracijo za ilustracije v knjigi na 6. Mednarodnem festivalu *ilustrofest* v Beogradu. Živi in ustvarja v Ljubljani.

Urednik in oblikovalec: mag. Marjan Verč; lektorica: Špela Komac